

Yenilenen aile hekimliği sözleşme ve ödeme yönetmeliği

Hazal Pekşen Demirhan*

“

Türk Tabipleri Birliği tarafından “Aile Hekimlerini Susturma, İşten Atmayı Kolaylaştırma, Mevcut Haklarını Kısıtlama Yönetmeliği” ve “Aile Hekimliği Yasak ve Ceza Yönetmeliği” olarak yeniden adlandırılan yönetmelik, kendisine yakıştırılan bu adların hakkını vermektedir.

”

30.06.2021 tarih ve 31527 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Aile Hekimliği Sözleşme ve Ödeme Yönetmeliği, 24.12.2010 tarihli olanı yürürlükten kaldırmıştır.

Yeni Yönetmelik ile, aile hekimlerinin yıllardır değiştirilmesini ya da kaldırılmasını talep ettikleri (ihtar puanı sistemi, ihtaren fesih, nüfus ve görev yoğunluğu, başka yerde görevlendirme, vekalet ve izinler ile bu dönemlere ilişkin ödemeler, kiralama vb) birçok düzenleme korunmuş, aile hekimlerinin talepleri görmezden gelinmiş, karşılanmamıştır. Dahası 30.06.2021 tarihli Yönetmelik’le, tıpkı mülga Yönetmelik’te olduğu gibi, kanuni dayanağı olmayan bir dizi yeni düzenleme ve değişiklik yapılmıştır.

Türk Tabipleri Birliği tarafından “Aile Hekimlerini Susturma, İşten Atmayı Kolaylaştırma, Mevcut Haklarını Kısıtlama Yönetmeliği” ve “Aile Hekimliği Yasak ve Ceza Yönetmeliği” olarak yeniden adlandırılan¹ Yönetmelik, kendisine yakıştırılan bu adların hakkını vermektedir.

KANUNİ DAYANAĞI OLMAYAN YENİ YAPTIRIM “SÖZLEŞMELERİN YENİLENMEMESİ”

5258 sayılı Aile Hekimliği Kanunu’n-

da, sözleşmelerin yenilenip-yenilenmemesine ya da yenileme koşullarına, keza disiplin süreçlerine ilişkin hiçbir hüküm yer almıyor. İhtar puan cetveli, ihtar uygulanacak fiiller, 200 puan sınırı gibi hiçbir tanımlama mevcut değil. Buna rağmen “ihtar puanı” adı verilen bu sistem yönetmeliklerle düzenlendi ve uygulanıyor. Şimdi buna, yine 5258 sayılı Kanun’da dayanağı bulunmayan, “sözleşmelerin yenilenmesi” başlıklı, 7. madde eklenmiş durumda.

Bu maddeye göre, iki yılda 5 veya daha fazla kez ihtar puanı alınması ya da puan toplamının 150 veya üstüne ulaşması halinde, İl Sağlık Müdürlüğü tarafından oluşturulacak bir komisyon aile hekiminin sözleşmesinin yenilenip yenilenmeyeceğine karar verecek. Dahası, Sağlık Bakanlığı müfettişleri tarafından yapılan herhangi bir inceleme ya da soruşturma sonucunda yine aynı karar verilebilecek. Yani tek bir fiil nedeniyle soruşturulan ya da ihlalde bulunduğu tespit edilen bir aile hekiminin de sözleşmesinin yenilenmemesi mümkün olacak. Bu durumda, 5 kez ihtar almak ya da ihtar puanının 150 olması gibi bir şart da aranmayacak.

Yönetmelikte 200 puanın altı için sözleşme feshi öngörülmediği halde, “sözleşmenin yenilenmemesi” başlığı

altında yeni bir yaptırım türü getiriliyor.

OLASI NÖBET EYLEMLERİNE KARŞI “ÖZEL” BİR CEZA TEHDİDİ

Yönetmeliğin “Sözleşmenin feshi” başlıklı 10. maddesine eklenen fıkra ile “entegre sağlık hizmetlerinde mazeretli olup olmadığına bakılmaksızın beş nöbet görevini yerine getirmemek” sözleşmenin feshi sebeplerinden sayılmış.

Bu bendin, cumartesi nöbetlerine karşı yapılan eylemler sebebiyle getirilmiş bir düzenleme olduğu anlaşılıyor. Oysa Yönetmeliğin ekinde yer alan İhtar Puanı Cetveli’ne göre “Mesai dışı hizmet ve/veya nöbete mazeretsiz gelmemek” fiilinin karşılığı 20 puan. Beş kez nöbete gitmemek 100 puan ve sözleşme feshini gerektirmiyor ama bununla yetinmeyip nöbet için ayrıca bir yaptırım daha düzenlenmiş. Olası nöbet eylemlerine karşı “özel” bir ceza tehdidi getirilmiş.

Dolayısıyla İhtar Puanı Cetveli’yle de uyumsuz bir düzenleme yapılmış durumda. Üstelik disiplin hukuku ile bağdaşmayacak şekilde ölçsüz bir düzenleme ile karşı karşıyayız. “Mazeretli olup olmadığına bakılmaksızın” şeklinde ibareler disiplin hukukunun temeliyle çelişiyor. Zira kamuda ve özel hukukta uygulanan tüm disiplin

* İstanbul Tabip Odası Hukuk Bürosu

kurallarında, kişinin mazeretinin bulunması halinde ceza verilmemesi esastır. Buna karşın Yönetmelik, aile hekiminin mazereti olsa ve bu mazereti nedeniyle görevini yerine getiremediği tespit edilse dahi yine de sözleşmesi feshedileceğini belirtiyor!

“İHTAR PUANI CETVELİ”NDE YENİ FİİLLER, AİLE HEKİMLERİNİ SUSTURMA ÇABASI

İhtar puanı cetvelinin kanuni bir dayanağı olmadığından, Yönetmelik’le düzenlendiğinden, kolaylıkla değiştirilebiliyor ve yapılan değişikliklerin gerekçesi de açıklanmıyor.

Birçok fiilin ihtar puanı arttırılmış olmakla beraber, yeni fiiller ve ihtar puanları da getirilmiş durumda. “Yönetim karar defterini uygun şekilde tutmamak”, “Mazeretsiz aile sağlığı merkezi yönetim toplantılarına katılmamak”, “Kalibrasyon gerektiren cihazların kalibrasyonunu yaptırmamak” fiilleri 10 ihtar puanı gerektirecek şekilde düzenlenmiş. “Kusurlu olarak miadı geçmiş aşı ve/veya ilaç uygulamak”, “Kamu görevleri hakkında izinsiz olarak basına, haber ajanslarına, radyo ve televizyon kurumlarına veya sosyal medya araçlarıyla bilgi veya demeç vermek”, “Görev yerinde kişilere basit tıbbi müdahale ile giderilebilir fiili eylemde bulunmak veya tehdit etmek” fiilleri 50 ihtar puanı gerektirecek şekilde düzenlenmiş.

Bu fiiller arasında en dikkat çeken, “Kamu görevleri hakkında” açıklama yapmakla ilgili. Yönetmelikte en yüksek cezayı gerektiren fiillerden biri olarak yapılan bu ölçsüz düzenlemenin özellikle pandemi döneminde hem halk sağlığını, hem de ASM çalışanlarının güvenli çalışma hakkını vurgulayan açıklamalar/ uyarılar sebebiyle yapıldığı açık.

Ancak çok defa Danıştay kararlarına konu olduğu üzere, “kamu görevi hakkında” kavramı, kamu görevlisinin mesleğin sorunları veya meslek mensuplarının sıkıntıları hakkında görüş ya da öneri açıklamasını kapsamıyor.

NÜFUS AZALMIYOR, KRONİK HASTALIKLAR EKLENİYOR; ÜCRET İYİLEŞTİRİLMİYOR, KESİNTİ YAPILIYOR

“Aile hekimi ödeme esasları” başlıklı 18. maddede dikkat çekici bir değişiklik yapılarak, kayıtlı kişilerle ilgili olarak hiper-

tansiyon, diyabet, kanser ve obezite gibi hastalıkların taranması, takibi, değişim oranları ile vaka yönetimi görevi tanımlanmış. Bu göreve ilişkin hesaplamada esas alınacak katsayılar da belirtilmiş ama hesaplama ile ilgili usul ve esasların Hazine ve Maliye Bakanlığı’nın uygun görüşü ile belirleneceği düzenlenmiş.

Aile hekimlerince uzun süredir talep edilmesine rağmen 4 bin nüfus azaltılmadığı gibi yeni düzenlemeyle bir de tüm kayıtlı kişiler belirtilerek hastalık tarama ve takip görevi veriliyor. Üstelik belirtilen takip ve taramaları yapması veya yapamaması durumunda maaştan kesinti yapılacak.

“İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ HİZMETLERİ”NDE SORUMLULUK AİLE HEKİMİNDE

Uzun zamandır tartışma konusu olan, Aile Sağlığı Merkezlerindeki, İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri’nde sorumluluğun kime ait olduğu sorunu, “iş sağlığı ve güvenliği hizmetleri” de ödenen cari giderin içinde sayılarak çözülmüştür! Bu hizmetleri sağlamak İl Sağlık Müdürlüğü’nün/Valiliğin sorumluluğu olmaktan çıkartılmak istenmiştir.

SONUÇ OLARAK

Yeni Yönetmelikle ceza sisteminin ağırlaştırıldığı, ifade özgürlüğünün kısıtlanmak istendiği, sözleşme feshinin kolaylaştırıldığı, sözleşmeyi yenileme adı altında dayanaksız ve keyfi bir yaptırımın getirildiği, nüfus azalmazken kronik hastalıkların takip ve taraması da eklenerek mevcut görevlerin arttırıldığı, iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin de gider başlıklarına eklendiği, ancak mali haklara yansıyan bir iyileşme yapılmadığı ve aile hekimlerinin taleplerinin karşılanmadığı görülüyor.

Yönetmelik hükümlerine ilişkin İstanbul Tabip Odası Hukuk Bürosu’nun ayrıntılı bilgilendirmesine, <https://www.istabip.org.tr/6701-yeni-aile-hekimligi-sozlesme-ve-odeme-yonetmeligi-ne-dair-bilgilendirme.html> adresinden ulaşılabilir.

Dipnot:

¹https://www.ttb.org.tr/haber_goster.php?Guid=c508351c-dd98-11eb-904c-0c2180212451

Birçok fiilin ihtar puanı arttırılmış olmakla beraber, yeni fiiller ve ihtar puanları da getirilmiş durumda. Bu fiiller arasından en dikkat çeken, “Kamu görevleri hakkında” açıklama yapmakla ilgili.

